

левову частку у структурі податкових надходжень до місцевих бюджетів України (а не місцеві податки, як це має місце у світовій практиці). Відтак, допоки місцеві бюджети будуть формуватися значною мірою за рахунок загальнодержавних податків і зборів, проблеми подолання залежності таких бюджетів від допомоги із державного будуть залишатися актуальними ще упродовж тривалого часу.

Література:

1. Звіт про виконання Державного та Зведеного бюджетів України у 2004-2018 роках. URL: <http://treasury.gov.ua/ua/file-storage/ricna-zvitnis> (дата зверення: 10.04.2020).
2. Джерела доходів місцевих бюджетів – 2019 : Національний проект «Децентралізація» / Центральний офіс реформ при Мінрегіоні. К, 2019. 16 с.

Крисько Іванна Володимирівна

студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к. е. н., доцент Коваль С. Л.

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНОЇ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

Кредитна поведінка домогосподарств є одним із дієвих механізмів ринкової економіки, що дозволяє залучати кошти громадян в активний економічний обіг і стимулювати їхню споживчу активність. Водночас для домогосподарств кредитування є дієвим механізмом покращення їх життєвого рівня та зміни стандартів життя. Саме тому, дослідження кредитної поведінки домогосподарств є особливо актуальним.

Кредитна поведінка домогосподарств – це діяльність, спрямована на залучення тимчасово вільних коштів інших суб'єктів: інституцій фінансового ринку, підприємств, інших домогосподарств на умовах поверненості, строковості та як правило, платності і забезпеченості [1, с. 10].

До інституцій фінансового ринку, які здійснюють кредитування домогосподарств належать комерційні банки, ломбарди, кредитні спілки,

інші фінансові установи. Провідну роль у кредитуванні вітчизняних домогосподарств відіграють комерційні банки [2].

Проаналізуємо кредитну поведінку домогосподарств, дослідивши динаміку та структуру кредитів, наданих банками України (табл. 1).

Як видно із показників, представлених у табл. 1, обсяги кредитування домогосподарств банківськими установами у 2015–2019 рр. мали нестійку динаміку. У 2015–2016 рр. кредитна активність вітчизняних домогосподарств знизилась. Такі зміни кредитної поведінки населення пояснюються зниженням реальних доходів домогосподарств та невизначеністю фінансового стану у майбутньому [3, с. 30]. Активізація кредитної поведінки домогосподарств спостерігалась у 2017–2019 рр.

Таблиця 1

Динаміка та структура кредитів, наданих домогосподарствам банками України у 2015–2019 рр.*

Показники		2015	2016	2017	2018	2019
Кредити надані домашнім господарствам	млрд. грн.	174,9	163,3	174,2	201,1	212,5
	питома вага, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Споживчі кредити	млрд. грн.	104,9	101,5	122,1	151,6	173,7
	питома вага, %	60,0	62,2	70,1	75,4	81,7
На придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості	млрд. грн.	66,2	58,5	48,3	44,5	32,6
	питома вага, %	37,9	35,8	27,7	22,1	15,3
Інші кредити	млрд. грн.	3,8	3,3	3,8	5,0	6,2
	питома вага, %	2,2	2,0	2,2	2,5	2,9

* Складено автором на оснві [4].

Кредитна поведінка домогосподарств України характеризується спрямованістю на переважне отримання споживчих кредитів. Їх частка у загальному обсягу кредитів, наданих домогосподарствам стрімко зростала з 60,0% у 2015 р. до 81,7% у 2019 р. В абсолютному вимірі обсяг кредитів на споживання зазнавав коливань. Так, у 2015 р. він становив 104,9 млрд. грн., у 2016 р. – 101,5 млрд. грн., у 2017 р. – 122,1 млрд. грн., у 2018 р. – 151,6 млрд. грн., у 2019 р. – 173,7 млрд. грн. (табл. 1).

Переважання споживчих кредитів можна пояснити покращенням споживчих настроїв населення, а також спрощенням умов видачі кредитів. Такі кредити домогосподарства в основному залучають з метою придбання побутової чи комп'ютерної техніки, меблів, не відкладаючи вирішення цих питань до моменту накопичення необхідного обсягу коштів [3, с. 30].

Доволі значні обсяги кредитних коштів члени вітчизняних домогосподарств спрямовують на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості. Однак обсяг таких кредитів з року в рік зменшувався, при цьому зменшувалася і їх частка: від 37,9% у 2014 р. до 15,3% у 2019 р. (табл. 1). Причинами такої поведінки домогосподарств є інфляційні і курсові очікування, перегляд банками умов кредитування нерухомості [5, с. 9].

Незначну частку у загальній сумі виданих кредитів домогосподарствам займають інші кредити (2,0–2,9%) (див. табл. 1).

Підсумовуючи результати дослідження, зазначимо, що об'ємно-структурні параметри кредитної поведінки домогосподарств перебувають у тісній кореспонденції з макроекономічною ситуацією в країні. Активізація кредитної поведінки населення закладена у забезпеченні стійкого приросту економіки та зниженні вартості кредитів.

Література:

1. Кізима Т. О. Кредитна поведінка домогосподарств: структурно-аналітичний аспект. *Світ фінансів*. 2019. № 1 (58). С. 7-18.
2. Коваль С. Л. Мотиви та потенційні ризики кредитної поведінки домогосподарств *Ефективна економіка*. 2016. №10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/> (дата звернення: 15.03.2020).
3. Коваль С. Л. Особливості фінансової поведінки вітчизняних домогосподарств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 7 (2). С. 28-34.
4. Кредити, надані домашнім господарствам, за цільовим спрямуванням. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 12.04.2020).
5. Горин В. П. Роль кредитування домогосподарств у підвищенні суспільного добробуту в Україні. *Наука й економіка*. 2017. № 1 (45). С. 7-15.